

3.10.2008

PIR-2008-R-11-531

U ja J Oy
Ullvén/Junnila
Vakkalantie 10
38300 KIIKKA

Viite / Hänvisning

Ympäristölupahakemus PIR-2007-Y-248-113, vireille 1.8.2007, täydennys 19.5.2008

Asia / Ärende

YVA-lain 6 §:n mukainen päätös arviointimenettelyn soveltamisesta eläinsuojaan

Hanke Perustettava yhtiö U ja J Oy hakee Pirkanmaan ympäristökeskukselta ympäristölupaa uudelle 2640-paikkaiselle lihasikalalle Äetsän kunnan Vakkalan kylään, Junnilan tilalle 3:47.

Eläinsuoja on kestokuivikepohjainen, ja lantakuivike toimitetaan esisopimuksen mukaan Vampulaan VamBio Oy:n biokaasulaitokselle. Ruokinta perustuu liemiruokintaan, joka mahdollistaa rehuoptimoinnin ja lannan typpipitoisuuden kontrollin.

Eläinsuoja on kooltaan 3981m²/ 13535 m³ ja ulkomitat ovat 30x130x n. 5 m. Eläinsuoja jakautuu 12 osastoon. Eläinsuojan kuivitetun alueen pinta-ala on 3432 m², kuivikkeen paksuus 50–120 cm (reunan korkeus). Laidat ovat betonia ja lattiat asfalttia ja/tai betonia.

Sosiaalililat ja rehuvarasto sekä rakennuksen lämpökeskus sijaitsevat eläinsuojan viereen sijoitettavassa rakennuksessa. Kolme tiivistesiiloa pystytetään rakennuksen päädyn lähelle.

Toiminnan tavoitteena on kolme kasvatuserää vuodessa. Eläinsuojan toimintaperiaatteena on osastokohtainen kertakäyttöisyys, jolloin rakennuksen yhdessä osassa on aina eläimiä ja muita osia voidaan esimerkiksi pestä tai remontoida saman aikaan. Eläinsuojan kestokuivikkeena käytetään olkea ja turvetta. Lantaa muodostuu eläinsuojassa noin 6350 m³ vuodessa. Eläinsuojan täytepohja toimii lanta- ja virtsavarastona eikä erillistä lantavarastoa tarvita. Kuivike käännetään 1–3 kertaa vuodessa ja vaihdetaan 1–3 kertaa vuodessa ja kuljetaan suoraan biokaasulaitokselle.

Hankkeesta ei ole vielä käytettävissä yksityiskohtaisia suunnitelmia kuten tietoa kestokuivikepohjassa käytettävän turpeen määrästä suhteessa lannan määrään. Tiedossa on kuitenkin, että tuotantotilaan mahdollisesti muodostuviin paikallisiin kosteisiin paikkoihin kestokuivikepohjassa lisätään turvetta tai ne paikataan. Olkikerros toimii myös salaojituksena ja siihen mahdollisesti

muodostuva kosteus saadaan sidottua turpeeseen kerran vuodessa tehtävällä turpeen lisäyksellä ja sekoituksella. Turvetta voidaan varastoida tontilla, mutta pääasiassa turve tuodaan lähialueelta täyttöä varten kerran vuodessa.

Eläinsuojan pesuvedet 50 m³ ja WC-vedet johdetaan lietesäiliöön.

Eläinsuojan ilmastointi on automaattiohjattu kulloisenkin tarpeen mukaan 1300–26000 m³/h/osasto. Poistoilma johdetaan hormeihin eläinsuojan katolle ja hormit sekoittavat poistoilman riittävän ylhäällä oleviin kerroksiin. Suunnitelma ei vielä sisällä yksityiskohtaisia tietoja poistojen sijainnista ja korkeudesta tai puhaltimien melun tehotasoista. Poistoja ei varusteta hiukkassuotimilla. Rehusäilöt on varustettu kuitusuotimilla täytön poistoilman suodatusta varten.

Raadot 8 tonnia vuodessa kerätään säilytyskonttiin ja toimitetaan raatokeräilyyn. Muut jätteet toimitetaan kunnalliseen jätehuoltoon.

Teuras, välitys- tai rehuautot liikennöivät viikoittain ja työntekijät päivittäin. Huoltoajot ovat satunnaisia. Suunnitelman mukaan eläinsuoja on noin 400 metrin etäisyydellä kantatiestä 44 ja tontille on suora tieyhteys kantatieltä.

Sikalalle porataan kaivot.

Tilalla on laponestolla varustettu 5000 litran öljysäiliö. Ilmastointi ja ruokintalaitteet varustetaan kaukohälytystekniikalla.

Nykyinen toiminta ja sen muutos

Hankkeesta vastaavan nykyiset kaksi eläinsuojaa, yhteensä noin 650 lihasian lietelantalasikalaa sijaitsevat noin 500 m metriä suunnittelusta uudesta eläinsuojasta etelään.

Hankkeen ympäristö

Alue on maatalousvaltaista haja-asutusalueen ja pienkylien aluetta (Vakkala, Leikkuu, Kinnala, Kankaanpää), ja hanke sijoittuisi Vakkalan ja Leikkuun tuntumaan. Alueen muut erilliset kylätaajamat sijaitsevat 2 km (Kiimajärvi) ja 2,5 km etäisyydellä. Kiikan taajamaan on 4 km. Lähin koulu, terveyskeskus, vanhainkoti sijaitsevat Kiikassa.

Uusi eläinsuoja sijoittuisi valtakunnallisesti arvokkaalle Kikkelänjoen kulttuuri- maisema-alueelle ja valtakunnallisesti arvokkaalle Kokemäenjokilaakson maisemakokonaisuuden alueelle (MAV 024). Kikkelänjoen viljelymaisema ulottuu Kiikan kirkonkylästä Kiimajärven kylään. Maisema-alueen perinteistä rakennuskantaa on mm. Eskon tilan rakennusryhmä (1,3 km etäisyydellä) ja Yli-Pietilä (900 m etäisyydellä) Hanke sijoittuu maakuntakaavaan merkityn maisemallisesti merkittävän peltoalueen viereen (MY).

Maakuntakaavan kaavaselostuksen mukaan valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella rakentamisessa tulee vaalia alueen erityispiirteiden ja luonnon- ja kulttuuriperinnön säilymistä, ja sen on sovelluttava historialliseen kerrokselliseen kehitykseen.

Kaavaselostuksen mukaan maatalousalueen (MY) rakentamisessa on edistettävä viljelymaiseman ympäristöarvojen säilymistä ja rakentaminen tulee

sopeuttaa alueen ominaislaatuun ja edistää maiseman ja rakennusperinteen arvoja. Rakentamisen tulisi sijoittua esimerkiksi olemassa olevan asutuksen yhteyteen tai metsäsaarekkeille. Hankkeen sijainti- tai vaikutusalueella ei ole voimassa yleiskaavaa. Kiimajärvellä on rantaosayleiskaava.

Kiimajärven Natura 2000-alue (nat112) sijaitsee kaksi kilometriä hankkeesta luoteeseen. Kiimajärvi kuuluu Pirkanmaan tärkeimpiin lintualueisiin (FINIBA 42). Kiimajärvestä laskeva Luhdanoja virtaa 150 metrin etäisyydellä hankkeen ohi Kikkelänjokeen ja edelleen Kokemäenjokea kohti.

Maakunnallisesti arvokkaat perinnebiotoopit (Pbm 071 ja 072) Mäkelän niityt ja Kiimajärven kedot sijaitsevat yli 2 km etäisyydellä. Lähin perinnebiotooppi-alue sijaitsee Ala-Pietilän tilalla noin 400 m hankkeesta.

Rajakallion muinaisjäänös sijaitsee 1,5 km länteen eläinsuojasta.

Hankkeen eteläpuolella kaakkois-luoteissuunnassa on maakuntakaavassa osoitettu ohjeellinen ulkoilureitti, joka noudattelee kapeaa ja matalaa pitkittäis-harjua ja sen päällä kulkevaa Haapaniemen paikallistietä. Reitti kulkee lähimmillään 800 m etäisyydellä tilasta noin kilometrin matkalla.

Hajuhaitan vähentäminen maatalouden suurissa eläintuotantoyksiköissä, VTT 2005 -loppuraportin mukaan noin 850 emakon lietalentalasikalan ja sen kattamattomien lietesäiliöiden merkittävän hajuhaitan vaikutusalue ulottuu noin kilometrin etäisyydelle, ja juuri aistittavissa olevaa hajua esiintyy lyhytaikaisesti vielä 9 % kokonaisajasta 1,5 km etäisyydellä. Tutkimuksessa tarkastellun pienemmän lietalentalasikalan (noin 1000 eläinyksikköä) hajuhaitta ulottui merkittävästi suppeammalle alueelle, voimakkaana noin 300 m etäisyydelle, juuri aistittavana 400 m päässä lyhytaikaisesti yhteensä 9 % kokonaisajasta.

Emakkosikala vastaa vajaata 3000 eläinyksikköä kuten hanke, mutta lietalentajärjestelmän ja erityisesti kattamattomien lietesäiliöiden takia kirjallisuudessa tarkastellun emakkosikalan hajuhaitat edustavat eläinsuojan kokoluokan laajimpia ja merkittävimpiä hajuhaittoja. Hankkeen hajuhaitan laajuuden ja altituksen voimakkuuden vertailuun on tämän perusteella otettu 1500 m säteellä hankkeesta sijaitseva asutus.

Eläinsuojaa lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat noin 400 m etäisyydellä ja lähimmät loma-asunnot noin 500 m etäisyydellä. Eläinsuojan ympäristössä sijaitseva asutus ja eläinsuojat etäisyyden mukaan:

	500 m	1000 m	1500 m	yhteensä
asuinrakennus/asukkaita	3/7	27/62	18/49	48*/118
vapaa-ajanrakennus	1+1*	2+6*	3	6+7*
eläinsuoja**	2/500 m	2	1	5

*7 asuinrakennusta käytössä loma-asuntona, 2 muussa käytössä

** tiedossa olevat sikalat

Tilan toiminnot eivät sijaitse pohjavesialueella. Pohjavesialueiden rajalle tilasta on lähimmillään noin 600 ja lähimmille vedenottamoille 3,7 km Ruotsila ja 1,7 km Kinnala.

Hankkeesta vastaavan antamien tietojen mukaan tilan kahden nykyisen sikalan lisäksi alueella sijaitsee kolme muuta pienempää, kymmenien eläinpaikkojen, sikalaa hankkeesta noin 700, 850 ja 1100 m koilliseen.

Pienkylien alue on liitetty vesi- ja viemäriverkkoon vain Hykköön asti. Hankkeen lähialueella käytetään omia kaivoja. Viljelyalueen pellot rajoittuvat Luhdanojaan.

Kuuleminen

Hankkeesta vastaava on puhelimitse 26.8.2008 ilmoittanut, että tuotantorakennuksen ja lietelannan käsittelylle on harkinnassa myös vaihtoehtoinen suunnitelma ja että toinen suunnitelma sisältää perinteisen katetun lietealtaan. Liete kuitenkin kuljetettaisiin Vambio Oy:lle kuten kuivikepohjaan perustuvasa ratkaisussa. Alueen maanviljelijöillä saattaisi toisaalta olla halukkuutta levittää lietelantaa pelloille keinolannoitteiden hinnan noustua. Puhelun 26.9.2008 mukaan kuitenkin suunnitelma koskee ainoastaan kestokuivikepohjaa. Hankkekuvausta on täydennetty puhelimitse lisäksi 30.9.2008.

Ympäristökeskus lähetti 11.7.2008 viranomaisille hankkeen kuvauksen ja alustavan arvion ympäristövaikutuksista. **Sastamalan perusturvakuntayhtymä** tuo esille sen perusteella suuren kiinteistön aiheuttaman imuvaikutuksen, mikä edellyttää poistoilman johtamista riittävän korkealle ja riittävän suurella nopeudella suoraan ylöspäin, jotta hajut sekoittuvat ja laimenevat riittävästi eivätkä aiheuta ympäristöön kohtuutonta hajuhaittaa. Alue on perinteisesti maataloustuotannon aluetta eikä toiminta sinänsä olisi sopimatonta ympäristöön. Melu puhaltimista ja muista paikalla olevista ja jatkuvasti melua aiheuttavista on tärkeä selvittää, onko niillä vaikutusta ympäristön asutukselle.

Hankkeen ympäristövaikutusten merkittävyys

Eläinsuojan todennäköiset haitalliset vaikutukset liittyvät hankkeen suureen kokoon, hajuhaittoihin, kaasumaisin ja hiukkasmaisiin päästöihin ilmaan, hajuhaitan yhteisvaikutuksiin muiden eläinsuojien kanssa, hankkeen sijaintiin valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella sekä vaikutusalueen laajuuteen ottaen huomioon kohteena oleva asutus.

Tuotantotilan kestokuivikepohjaratkaisu aiheuttaa todennäköisesti vähemmän hajua kuin perinteinen lietelantajärjestelmään perustuva tuotantotila. Ympäristökeskuksella ei ole tietoa kestokuivikepohjan toimivuudesta vastaavan kokoluokan tuotantotilassa, mutta pienemmässä tuotantotilassa ratkaisu on kokemusten mukaan vähentänyt merkittävästi hajupäästöjä. Kirjallisuuden mukaan eläinsuojan kestokuivikepohjassa käytettävä turve sitoo ammoniakkia ja hai-sevia yhdisteitä. Turpeen ja kuohkeuttavan oljen määrä suhteessa lannan määrään sekä tuotantotilaan muodostuvien kosteampien alueiden poistaminen ovat kuitenkin ratkaisevia toimivuuden kannalta.

Kuivikkeeseen imeytetyn lannan käsittely ja hyödyntäminen muualla vähentää merkittävästi hajuhaittoja eläinsuojan ympäristössä.

Tuotantorakennuksen hajuhaitat kohdistuvat pääasiassa maaseutumaiseen kyläasutukseen ja sen lisäksi loma-asutukseen. Eläinsuojasta voi aiheutua kyläasutuksen alueella juuri aistittavaa hajua lyhytaikaisesti, mutta todennäköisesti ei pitkäaikaisesti. Hajua voi olla aistittavissa pitkäaikaisesti lähimpien

asuinrakennusten alueella. Lyhytkestoisten melko voimakkaiden hajuhaittojen esiintymistä kyläasutuksen alueella ei voi sulkea pois suuren sikalan kesto-kuivikepohjajärjestelmään liittyvän tiedollisen ja kokemuksellisen epävarmuuden vuoksi. Pitkäkestoisten voimakkaiden hajuhaittojen esiintyminen rajoittuu todennäköisesti vain eläinsuojan lähialueelle, ja sen esiintymiseen lähimpien asuntojen etäisyydellä asti liittyy epävarmuutta.

Haitat eläinsuojasta lounaaseen sijaitsevalle loma-asutukselle ja seudulliselle ulkoilureitille olisivat todennäköisesti enintään ajoittaisia. Kesäaikaan vallitsevat tuulensuunnat vähentävät merkittävästi hajuhaittojen muodostumista tälle alueelle.

Eläinsuoja aiheuttaa hajua uudella alueella, joka sijoittuu kyläasutuksen reunaan asutuksesta ja nykyisistä eläinsuojista pois päin. Hanke ja nykyiset eläinsuojat eivät siten todennäköisesti voimista esiintyvää hajua merkittävästi tai asutuksen kannalta laajalla alueella.

Eläinsuojan tontti sijaitsee metsäisellä alueella Vakinmäen vieressä ja läheisten ojavestistöön rajoittuvien peltojen ympäröimänä. Eläinsuoja erottuu maisemassa katsottaessa lähimmältä tilatieltä (Junnilan ohi Kaskelaan), ja kanta-tieltä 44 Kiikka–Kiikoinen peltomaiseman yli katsottuna eläinsuoja sopeutuu arvokkaaseen viljelymaisemaan vasten Vakinmäkeä.

Hanke ei poikkea kyläalueen nykyisestä muusta maanviljelykäytöstä. Hanke ei heikennä pintavesien laatua eikä vaaranna pohjaveden laatua tai määrää.

Hanke ei heikennä arvokkaita luonnonarvoja.

Toimintaan ja sen toimintahäiriöihin ei liity merkittäviä ympäristöriskejä tai -haittoja.

YMPÄRISTÖKESKUKSEN PÄÄTÖS

Pirkanmaan ympäristökeskus päättää, että U ja J Oy:n eläinsuojahankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Perustelut

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-lain) 4 §:n mukaan arviointimenettelyä sovelletaan asetuksella tarkemmin säädettyihin hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joista Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen täytäntöön paneminen edellyttää arviointia taikka joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Suomen luonnon ja muun ympäristön erityispiirteiden vuoksi.

Lain 4 §:n 2 ja 3 momenttien mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin edellä tarkoitettuun olennaiseen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, arviointia edellyttävien hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Harkittaessa lain mukaan vaikutusten merkittävyyttä yksittäistapauksessa otetaan lisäksi huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne.

U ja J Oy:n eläinsuojahanke ei vastaa kooltaan YVA-asetuksen 6 §:n hankeluettelon yli 3000 sian sikalaa. Hankkeen koko on kuitenkin 88 % kokorajasta.

Kestokuivikepohjaisen suuren sikalarakennuksen aiheuttaman hajun voimakkuuteen ja laajuuteen liittyy epävarmuutta. Kestokuivikepohjan turve- ja olkiseos kuitenkin todennäköisesti vähentää tuotantorakennuksen hajupäästöjä ja mahdollisen voimakkaan hajualueen laajuutta ja kestoa verrattuna lietelantajärjestelmään perustuvaan sikalaan. Lisäksi lietelanta toimitetaan hyödynnettäväksi biokaasulaitokselle eikä muutoin muissa eläinsuojaratkaisuissa ajoittain lannan levityksestä ja lietealtaasta aiheutuvaa hajuhaittaa esiinny.

Eläinsuojasta aiheutuvat hajuhaitat kohdistuvat alueen loma-asutukseen ja vakituiseen asutukseen sekä seudulliseen virkistysreittiin. Tuotantorakennuksen hajuhaittoja esiintyy todennäköisesti noin kilometrin säteellä, jossa sijaitsee kyläasutusta (noin 60–70 henkilöä) hankkeesta katsoen lounaasta idän kautta pohjoiseen ja lisäksi 11 vapaa-ajankäytössä olevia rakennusta. Kestokuivikepohjaan perustuvan sikalan hajupäästöjen esiintyvyys, kesto ja voimakkuus eivät todennäköisesti muodosta merkittävää hajuhaittaa laajasti kyläen alueella. Hajuhaittaa kuitenkin voi aiheutua lähimmälle asutukselle.

Hajuhaittojen yhteisvaikutukset tuotannoltaan pienempien sikaloiden kanssa ei ole merkittävä.

Kestokuivikepohjaisesta eläinsuojasta ottaen huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne ei todennäköisesti aiheudu laadultaan tai laajuudeltaan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, jotka olisivat rinnastettavissa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa asetuksessa mainittujen eläinsuojien merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994, 67/1999, 458/2006) 4, 6, 19 §

Asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006) 4, 6, 7 §

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tähän päätökseen ei saa muutoin erikseen hakea valittamalla muutosta. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 17 §:n 2 momentissa tarkoitetut tahot saavat kuitenkin hakea muutosta tähän päätökseen samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta muun lain mukaisen lupa-asian ratkaisusta tai hankkeen toteuttamisen kannalta muusta olennaisesta päätöksestä valitetaan.

Osastopäällikkö

Leena Strandén

Ylitarkastaja

Leena Ivalo

PÄÄTÖS saantitodistusta vastaan hankkeesta vastaavalle

TIEDOTTAMINEN

Päätöksestä kuulutetaan (14 pv) Äetsän kunnan virallisella ilmoitustaululla, ja päätös on nähtävillä Äetsän kunnanvirastossa, osoitteessa Keikustie 3, 32740 Äetsä. Päätös on sähköisesti nähtävillä ympäristökeskuksen kotisivulla, Internetosoitteessa www.ymparisto.fi/pir.

TIEDOKSI

Pirkanmaan ympäristökeskus, ympäristölupaosasto
Äetsän kunta
Sastamalan perusturvakuntayhtymä
Pirkanmaan TE-keskus/maaseutuosasto
Pirkanmaan liitto
Pirkanmaa maakuntamuseo
Suomen ympäristökeskus
Ympäristöministeriö

LIITE Valitusosoitus

LISÄTIETOJA

Ylitarkastaja Leena Ivalo, p. 020 490 4136 tai 040 714 6297